

стратегічних цілей і планів компанії та лінійних підрозділів.

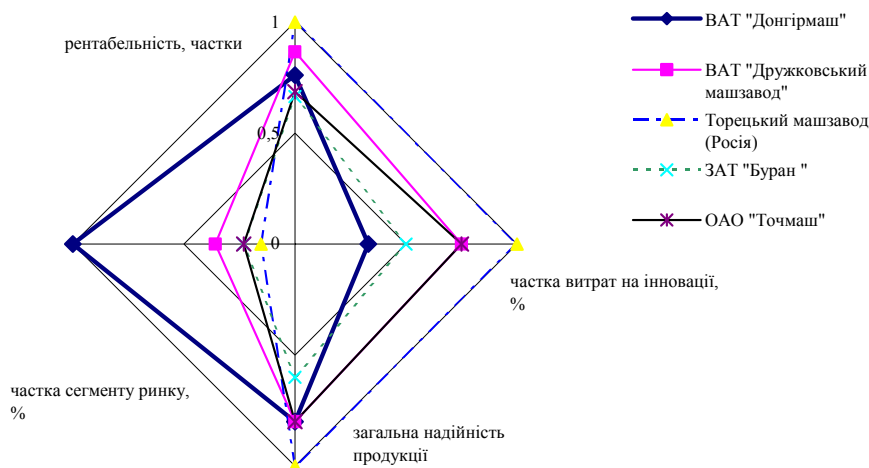

Рис. 5. Загальна конкурентоспроможність підприємства

Одним із методів підвищення конкурентоспроможності ВАТ „Донгірмаш” є прогнозування та планування збуту. Доведено та внесено рекомендації щодо оптимізації даного процесу на підприємстві. Також, для зміцнення конкурентних позицій ВАТ „Донгірмаш” на російському ринку запропоновано переглянути такі економічні складові конкурентоспроможності як ціна товару.

Література

1. Андрейчук В.Г. Менеджмент: принятие решения, риск / В.Г. Андрейчук, Л. Бауэр. – К.: КНЕУ, 1999. – 219 с.
2. Бабаев Н.С. «Абсолютная» безопасность или приемлемый риск? / Н.С. Бабаев, И.И. Кузьмин // Управление компанией. – 2006. – №1. – С. 75-81.
3. Бурков В.Н. Моделирование экономических механизмов обеспечения безопасности // В.Н. Бурков, А.В. Щепкин // Проблемы безопасности при чрезвычайных ситуациях. – 2006. – №3. – С. 55-68.
4. Клейнер Г.Б. Предприятие в нестабильной экономической среде: риски, стратегии, безопасность / Г.Б.Клейнер, В.Л.Тамбовцев, Р.М. Качалов. – М.: Экономика, 2004. – 288 с.
5. Козьяков А.Ф. Управление промышленной безопасностью // Г.Б. Клейнер, В.Л. Тамбовцев, Р.М. Качалов / Менеджмент в России и за рубежом. – 2005. – №3. – С.85-90.
6. Карлоф Б. Деловая стратегия: концепция, содержание, символы / Б. Карлоф. – Пер. с англ. – М.: Экономика, 2001. – 248с.

65.052

Пожарицька І.М., к.е.н., доцент,
Національна академія природоохоронного та курортного будівництва

МЕТОДИКИ ЗБОРУДАНИХ ПО ТУРИСТСЬКИХ ВИТРАТАХ

У світовому експорті сьогодні туризм займає третє місце. На першому місці нафта і нафтопродукти, що становлять 8,9%, на другому – автомобільна промисловість - 7,7%, третє місце туризму – 7,4% – с його наростаючою динамікою підтверджує прогнози експертів Всесвітньої туристичної організації (ВТО) про те, що ця сфера економіки вже в найближче десятиріччя вийде на перше місце в обсязі світового експорту [6, с. 24].

Аналіз функцій рекреаційно- туристичної сфери підтверджує, що цей сектор національної економіки за наявності необхідних передумов вже не можна розглядати як другорядний в контексті сучасних соціально економічних пріоритетів. Саме така методологічна послідовність дозволяє трактувати рекреаційно-туристичну діяльність як найважливіший чинник не тільки забезпечення ефективного природокористування і підвищення рівня здоров'я населення, але і в широкому значенні слова як умова підвищення якості життя громадян України і реалізації принципів їх безпеки життєдіяльності.

В даний час різко зросла потреба в статистичних даних по туризму. Зацікавленими користувачами таких даних є не тільки державні органи (наприклад, Міністерство курортів і туризму Автономної республіки Крим), але і сектори економіки, галузеві асоціації, наукові круги.

Деякі країни визначили широкий і різноманітний діапазон джерел туристських даних, а їх потреби задовольняються за допомогою різних концепцій і визначень; при цьому інші країни до цих пір не розробили серйозних статистичних систем в області туризму. На міжнародному рівні розробкою загальних міжнародних стандартів для визначень і класифікацій в області статистики туризму займається Всесвітня Туристська Організація (ВТО) [2,5].

Облік витрат в туризмі розглядалися російськими вченими Н.Г. Бургонової, Н.А. Каморджанової [1], Т.В. Козиревої [3], Е.А. Керімовим, Р.А. Суховим [4], а також вітчизняними авторами Шмагиної В.В., Харічковим С.К. [6].

Метою статті є дослідження міжнародних методик по збору даних про туристські витрати з аналізом їх можливого застосування в Україні.

З метою надання допомоги країнам, що займаються статистикою туризму, було розроблено п'ять технічних посібників. Зокрема, в 1995 році був розроблен і видан технічний посібник «Збір статистичних даних по туристських витратах», на аналізі якого хотілося б зупинитися [5].

В даному посібнику визначення «туристських витрат» розглядається у зв'язку з поняттям туристського споживання. Туристські витрати визначаються як загальна сума споживчих витрат, вироблених відвідувачами або від його імені, для, і в ході його поїздки і перебування в місці призначення. Таким чином, дослідженню підлягають витрати туристів, пов'язані з придбанням туристського товару або послуги, тобто розглядаються витрати споживачів, а не виробників туристичних послуг (товарів).

Залежно від напрямку, в якому рухається відвідувач, розділяють внутрішні туристські витрати і міжнародні туристські витрати. Внутрішні туристські витрати визначаються як витрати, зроблені як прямий результат подорожей внутрішніх відвідувачів, тобто осіб, що постійно проживають в якій-небудь країні і мандруючих в якому – небудь місці, що знаходиться в цій країні за межами їх звичного середовища на термін, що не перевищує 12 місяців підряд.

Міжнародні туристські витрати розглядаються відносно в'їзних відвідувачів з погляду країни призначення, а відносно виїзних відвідувачів – з погляду країни походження. В першому випадку витрати відвідувачів є надходженнями для країни призначення, тоді як в другому випадку витрати відвідувача є платежем для країни походження.

Класифікація статей туристських витрат включає сім основних груп: комплексні поїздки, пакети послуг на відпочинок і комплексні тури; розміщення; харчування і напої; транспорт; рекреаційні, культурні і спортивні види діяльності; відвідини магазинів; інші статті.

У даному випадку метою вивчення є вибір доцільної методики збору даних, яке має нескороминуще значення для забезпечення якості даних по туристських витратах.

Залежно від трьох типів туризму (внутрішнього, в'їзного і виїзного) можуть використовуватися різні методики (табл. 1).

Таблиця 1

Методики вимірювання туристських витрат відповідно до типів туризму

Методика	Внутрішній туризм	В'їзний туризм	Виїзний туризм
1. Використання наявних даних	+	+	+
2.Обстеження відвідувачів			
А) щоденниковий метод	+	+	+
Б) в засобах розміщення	+	+	-
В) на в'їзних \ виїзних пунктах	-	+	+
Г) в засобах транспорту	+	+	+
Д) в популярних туристських місцях	+	+	-
3. Обстеження домашніх господарств	+	-	+
4. Обстеження комерційних підприємств	+	-	+
5.Обстеження пов'язаних з туризмом підприємств	+	+	-
6. Дані центрального банку	-	+	+
7. Моделі витрат	+	+	+

Слід зазначити, що до початку збору будь-яких даних передбачається, що наявні джерела вивчені повністю. При цьому жоден спосіб не може забезпечити всі необхідні дані, і в зв'язку з цим необхідно поєднувати ряд методів.

Серед представлених методів можна виділити ряд пріоритетних, дозволяючих оцінити рівень витрат по тому або іншому типу туризму більш повно.

Для збору даних по внутрішніх туристських витратах найбільш всеосяжні дані будуть одержані завдяки обстеженням домашніх господарств з вказівкою типів відвідувачів і подробиць витрат.

Обстеження пов'язаних з туризмом підприємств можуть дати дані про надходження від закупівель окремих груп товарів, проте, можливо, не дозволять провести відмінності між надходженнями від внутрішніх і міжнародних відвідувачів. Обстеження відвідувачів можна використовувати для отримання доповідних даних про витрати в конкретному місці призначення або про витрати специфічних груп відвідувачів.

В'їзні туристські витрати і типи відвідувачів можна вивчити в ході обстеження відвідувачів на в'їзних / виїзних пунктах. Ці дані можуть бути поліпшені в тих випадках, де можна використовувати щоденниковий метод. У тих випадках, коли приймаючи центри невеликі, а доступ обмежений, можна використовувати інші опити відвідувачів як альтернатива прикордонних обстежень. Центральний (національний) банк може надати добрі або задовільні оцінки загальної суми витрат.

Такі ж методи прийнятні для вивчення виїзних туристських витрат. При цьому замість прикордонних досліджень можна використовувати обстеження відвідувачів в засобах транспорту.

Оскільки існує ряд труднощів, пов'язаних з підрахунком витрат відвідувачів, розроблені економічні моделі для моделювання цих витрат. При цьому особлива увага надається проблемам, які пов'язані із відгуками відвідувачів при обстеженнях домашніх господарств, а деякі дані туристських досліджень замінюються відповідями при опитуваннях. У деяких країнах використовуються дві базові моделі, які можуть забезпечити прийнятні оцінки туристських витрат: модель співвідношення витрат; модель вартісного коефіцієнта витрат.

У основі моделі співвідношення витрат лежать певні пов'язані з витратами дані, які легко одержати і які є відносно надійними. Сюди додається надбудова взаємозв'язків в туристських витратах, що разом утворює сукупність всіх туристських витрат в країні або регіоні.

Моделі вартісного коефіцієнта витрат є гібридом домашніх господарств і закладів. При цьому передбачається, що відвідувачі можуть точно пригадати певні подробиці їх минулих поїздок.

Таким чином, представлені методи можуть бути використані для збору і вивчення даних про відвідувачів Криму, з метою надання зацікавленим користувачам повної інформації для ухвалення рішень щодо виробництва туристичних товарів і послуг.

Проте, в українській економічній літературі туризм розглядається з погляду виробництва послуг, тобто пропозиції. У зв'язку з цим, облік витрат і доходів в туризмі набуває важливого значення для збору статистичних даних.

Література

1. Бургонова Г.Н. Гостиничный и туристский бизнес: особенности бухгалтерского учета и налогообложения / Г.Н. Бургонова, Н.А. Каморджанова. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 352 с.
2. Вспомогательный счет в туризме (ВСТ): Рекомендации по методологической структуре. – Мадрид: Всемирная туристская организация (ВТО), 2001. – 138 с.
3. Козырева Т.В. Учет издержек в туризме / Т.В. Козырева. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 221 с.
4. Керимов Э.А. Производственный учет в туристской организации / Керимов Э.А., Сухов Р.А. – М.: Издательский дом "Дашков и К", 2000. – 99 с.
5. Сбор статистических данных по туристским расходам: Техническое пособие № 2. Рекомендации по статистике туризма ВТО. – Мадрид: Всемирная туристская организация, 1995. – 103 с.
6. Шмагина В.В. Рекреация и туризм в системе современных экономических приоритетов социально-экономического развития / В.В. Шмагина, С.К. Харичков. – Одеса: Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований НАН Украины, 2000. – 70 с.